

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 2493/2020
21.01.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: др Драгише Б. Слијепчевића, председника већа, Јасмине Стаменковић и др Илије Зиндовића, чланова већа, у правној ствари тужиоца „АА“ ..., ..., Република ..., чији је пуномоћник Томислав Бонцулић, адвокат из ..., против туженог ББ из ..., оснивача и власника предузетничке радње „ВВ“ из ..., ..., чији је пуномоћник Александра Јовановић, адвокат из ..., ради исплате дуга, одлучујући о ревизији тужиоца, изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж 5663/18 од 07.11.2019. године, у седници одржаној дана 21.01.2021. године, донео је:

ПРЕСУДУ

ПРЕИНАЧАВА СЕ пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Гж 5663/18 од 07.11.2019. године, на тај начин што се жалба туженог одбија као неоснована и пресуда Основног суда у Чачку П 831/17 од 18.05.2018. године **ПОТВРЂУЈЕ**.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужени да тужиоцу накнади трошкове ревизијског поступка у износу од 175.100,00 динара у року од осам дана од дана пријема писменог отправака ове пресуде.

ОДБИЈА СЕ захтев туженог за накнаду трошкова одговора на ревизију.

Образложење

Првостепеном пресудом Основног суда у Чачку П 831/17 од 18.05.2018. године, у ставу 1. изреке, обавезан је тужени да тужиоцу плати износ од 6.900,00 евра са одређеном затезном каматом од 03.03.2015. године до исплате. У ставу 2. изреке одбијен је захтев за досуђење затезне камате на износ главног дуга од 6.900,00 евра за период од 25.06.2014. године до 02.03.2015. године. У ставу 3. изреке обавезан је тужени да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 148.384,00 динара.

Пресудом Апелационог суда Крагујевцу Гж 5663/18 од 07.11.2019. године првостепена пресуда је преиначена у ставовима 1. и 3. изреке, на тај начин што је одбијен захтев тужиоца да се обавезе тужени да му плати главни дуг у износу од 6.900,00 евра са затезном каматом од 03.03.2015. године, а тужилац је обавезан да туженом накнади трошкове парничног поступка у износу од 119.190,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужилац је изјавио благовремену и дозвољену ревизију због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Тужени је поднео оговор на ревизију.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду у границама одређеним чланом 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ број 72/11), па је утврдио да је ревизија тужиоца основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредбе парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. На друге битне повреде одредаба парничног поступка није конкретно указано.

Према утврђеном чињеничном стању, између тужиоца и туженог, у то време у својству предузетника, постојала је вишегодишња пословна сарадња. Тужени је на основу усменог споразума испоручивао робу тужиоцу након авансних уплата цене. По профактурама од 25.03.2014. године и 26.05.2014. године, тужилац је авансно уплатио износ од 14.256,00 евра. Тужиоцу је испоручена роба у вредности од 6.481,80 евра и враћен му је износ од 874,20 евра дана 26.08.2015. године, а преостали део аванса тужени је задржао. Такође је утврђено да је решењем Агенције за привредне регистре БД 64489/2014 од 29.07.2014. године регистровано оснивање друштва „ВВ“ д.о.о. Наведено решење садржи напомену да је друштво „ВВ“ д.о.о. ... основано одлуком предузетника ББ о наставку обављања делатности у форми привредног друштва. Радња за производњу и продају ... „ВВ“ из ... је брисана из регистра дана 29.07.2014. године.

Код напред утврђеног чињеничног стања, првостепени суд на основу члана 85. и члана 92. Закона о привредним друштвима изводи закључак да одговорност туженог за обавезе настале у току обављања предузетничке делатности није угашена брисањем предузетника из надлежног регистра. Како је утужена обавеза настала пре губитка положаја предузетника и како тужени, по закону, личном имовином одговара за ову обавезу, то је тужбени захтев усвојен за износ датог аванса од 6.900,00 евра за који није испоручена роба.

У жалбеном поступку изложено становиште Апелациони суд у Крагујевцу не прихвата, налазећи да тужени није пасивно легитимисан у овом спору. Овакав став је образложен наводима да тужени, као предузетник, није брисан из регистра због престанка постојања, већ због промене правне форме и наставка обављања делатности у форми привредног друштва које је, као правни следбеник, преузело раније настале обавезе предузетника.

Према становишту Врховног касационог суда, схватање другостепеног суда је засновано на погрешном тумачењу и примени релевантног материјалног права.

Обављање привредне делатности, према одредбама Закона о привредним друштвима, могуће је у форми привредног друштва или по посебним правилима којима је регулисан институт предузетника. Према члану 83. тог закона, предузетник је пословно способно физичко лице које обавља делатност у циљу остваривања прихода и које је као такво регистровано у складу са законом о регистрацији. Дакле, актом

регистрације физичко лице стиче својство предузетника, са свим правним последицама које из тога произлазе. Једна од најзначајних карактеристика код предузетника је законом прописана одговорност целокупном (личном) имовином за све обавезе настале у вези са обављањем делатности, која не престаје брисањем (члан 85. истог закона).

Уколико предузетник током пословања установи да је за њега повољније да делатност обавља у форми привредног друштва, то је слободан да се користи правом предвиђеним чланом 92. Закона о привредним друштвима.

Овим чланом закона је прописано да предузетник може донети одлуку о наставку обављања делатности у форми привредног друштва, при чему се сходно примењују одредбе овог закона о оснивању дате форме друштва (став 1). На основу одлуке из става 1. овог члана врши се истовремено брисање предузетника из регистра привредних субјеката и регистрација оснивања привредног друштва из става 1. овог члана која преузима сва права и обавезе предузетника настале из пословања до тренутка оснивања тог привредног друштва (став 2). Након губитка својства предузетника у складу са ставом 2. овог члана то физичко лице остаје одговорно целокупном својом имовином за све обавезе настале у вези обављања делатности до тренутка брисања предузетника из регистра (став 3).

Из цитиране одредбе закона произлази да друштво следбеник у моменту оснивања преузима на себе обавезе настале у вези предузетничке делатности, по ставу 2. овог члана. Међутим, тиме не престаје одговорност оснивача личном имовином за све обавезе настале у вези обављања делатности до тренутка брисања предузетника из регистра, по ставу 3. истог члана.

Правило из става 3. цитираног члана другостепени суд занемарује, што за последицу има погрешну примену материјалног права приликом оцене пасивне легитимације. Тужени је пасивно легитимисан у овом спору. Нема места закључку да дејство правила из одредбе става 2. члана 92. Закона о привредним друштвима дерогира примену правила из става 3. истог члана. Напротив, ове одредбе имају заједнички циљ, који се огледа у томе да се појача одговорност физичког лица (ранијег предузетника) ради заштите поверилаца. Уколико би сва права и обавезе преузело друштво следбеник, а без одговорности ранијег предузетника, то би се дерогирало опште правило о одговорности предузетника личном имовином из члана 85. Закона о привредним друштвима, као једно од основних обележја овог облика обављања делатности. Власник предузетничке радње би у том случају могао да злоупотреби правило о личној имовинској одговорности за обавезе настале пре промене правне форме, имајући у виду да чланови ДОО не одговарају личном имовином за обавезе друштва, сходно члану 139. Закона о привредним друштвима.

Код чињенице да је тужени пасивно легитимисан у спору и код чињенице да постојање обавезе враћања у износу од 6.900,00 евра тужени није спорио, произлази да је правилан закључак првостепеног суда о основаности тужбеног захтева, на основу члана 210. Закона о облигационим односима, а са разлога јасно датих у садржини првостепене пресуде.

Врховни касациони суд посебно указује да предметна парница има карактер спора са иностраним елементом (седиште тужиоца није на територији Републике Србије). Стога, полазна претпоставка при пресуђењу је утврђење меродавног

материјалног права. Нижестепени судови о томе не дају било какве разлоге, али правилно примењују материјално право Републике Србије, као меродавно за пресуђење спора. Код стицања без правног основа материјално право се утврђује на основу члана 27. став 1. Закона о решавању сукоба закона са прописима других земаља. Ова одредба упућује на право које је меродавно за основ, очекивани или претпостављени, у вези са којим је дошло до неоснованог обогаћења. Тужилац и тужени су закључили уговор о продаји, па следи да се меродавно право утврђује по члану 20. став 1. тачка 1. истог закона, дакле, према седишту продавца. То је у конкретном случају тужени, који је имао седиште на територији Републике Србије (...), па је материјално право ове државе меродавано у предметном спору.

На основу изложеног, применом члана 416. став 1. Закона о парничном поступку, одлучено је као у изреци пресуде у ставу првом.

Применом члана 165. става 2. у вези чланова 153. и 154. Закона о парничном поступку тужени је у ставу другом изреке обавезан да тужиоцу накнади трошкове ревизијског поступка у износу од 175.100,00 динара, који обухвата награду пуномоћнику за састав ревизије у износу од 12.000,00 динара, судску таксу на ревизију у износу од 65.240,00 динара и судску таксу на одлуку о ревизији у износу од 97.860,00 динара.

Одлука из става трећег изреке ове пресуде донета је применом члана 154. Закона о парничном поступку. Трошкови одговора на ревизију не представљају нужне издатке у парничном поступку, па стога тужени нема право на накнаду истих.

**Председник већа – судија
др Драгиша Б. Слијепчевић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић